

Retningslinjer ved kjøp og salg av finansielle instrumenter

1. Innledning

Statsministerens kontor har arbeidsgiveransvaret for ansatte ved kontoret. Statsministerens kontor har også en arbeidsgiverfunksjon for politisk ledelse ved Statsministerens kontor og i departementene og kan fastsette retningslinjer for hvordan disse skal utføre tjenesten. Denne retningslinjen gjelder for ansatte og politisk ledelse ved Statsministerens kontor og for politisk ledelse i departementene. I retningslinjen omtales de samlet som «ansatte» hvor ikke annet er angitt. Retningslinjen er en del av Håndbok for politisk ledelse.

Det enkelte departement kan fastsette egne retningslinjer for handel med finansielle instrumenter for sine ansatte og andre som utfører oppgaver for departementet, inkludert politisk ledelse. På de punkter hvor departementets egne retningslinjer eventuelt er strengere enn retningslinjene nedenfor, skal politikere tilknyttet det aktuelle departementet følge de strengeste retningslinjene.

2. Generelle bestemmelser

Ansatte skal gjøre seg kjent med reglene for behandling av innsideinformasjon og forventes å ha høy bevissthet om slike problemstillinger til enhver tid, gitt den informasjon om finansielle instrumenter som man bevisst eller ubevisst får tilgang til gjennom arbeidet i regjeringen, ved Statsministerens kontor eller departementene.

Ansatte kan i arbeidet få tilgang til opplysninger, eller selv være med på å fatte beslutninger e.l., som utgjør innsideinformasjon etter verdipapirhandelloven.

Ved besittelse av innsideinformasjon gjelder et handelsforbund.

Den som har innsideinformasjon, må vise aktsomhet i behandlingen av slike opplysninger og ikke spre denne ulovlig.

Strafferammen for innsidehandel eller rådgivning/tilskyndelse til innsidehandel er bøter eller fengsel inntil 6 år, mens strafferammen for ulovlig spredning av innsideinformasjon er bøter eller fengsel inntil 4 år. En kan også ilegges overtredelsesgebyr for slik ulovlig spredning. Brudd på reglene kan også få arbeidsrettslige konsekvenser.

Ansatte skal vise stor aktsomhet ved sine disposisjoner i verdipapirmarkedet, uavhengig av de formelle grensene som følger av verdipapirhandelloven. Ansatte skal ikke handle eller eie finansielle instrumenter dersom handelen eller eierskapet kan være egnet til å svekke tilliten til den ansatte selv eller til regjeringen, Statsministerens kontor eller departementene.

Særlig aktsomhet er påkrevd ved handel med finansielle instrumenter i perioder der tilgangen på sensitiv informasjon er større, eksempelvis i tiden rundt budsjettkonferansene og før budsjettet fremlegges for Stortinget. Statsministerens kontor anbefaler at ansatte ikke handler med finansielle instrumenter i perioden mellom august og til statsbudsjettet er lagt frem.

3. Innsideinformasjon

Reglene om innsideinformasjon for finansielle instrumenter finnes i verdipapirhandelloven. Loven gjennomfører fra 1. mars 2021 EUs markedsmisbruksforordning (MAR). Etter denne lovendringen følger store deler av de materielle reglene direkte av MAR¹ og utfyllende nivå-2 rettsakter². Henvising til «verdipapirhandelloven» i disse retningslinjene, er derfor også en henvising til de aktuelle EU-rettsaktene.

MAR artikkel 2 angir hva som omfattes av innsidereguleringene (for eksempel hva slags type instrumenter og hva slags type transaksjoner som omfattes). I tillegg til finansielle instrumenter (eksempelvis aksjer og obligasjoner) som handles på regulerte markeder og andre handelsplasser (eksempelvis Oslo Børs), gjelder reglene for instrumenter der verdien eller kursen avhenger av eller har innvirkning på noterte instrumenter (for eksempel derivater).

Innsideinformasjon er definert i MAR artikkel 7. Med innsideinformasjon menes opplysninger om forhold som vedrører én eller flere utstedere eller ett eller flere finansielle instrumenter, som ikke er kjent eller tilgjengelig i offentligheten, og som en alminnelig fornuftig investor sannsynligvis ville tatt i betraktning ved en vurdering av om vedkommende skal kjøpe eller selge relaterte finansielle instrumenter. Definisjonen av innsideinformasjon bygger på fire hovedkriterier. Det må dreie seg om opplysninger:

- som er presise
- som ikke er blitt offentliggjort
- som direkte eller indirekte vedrører én eller flere utstedere eller ett eller flere finansielle instrumenter, og
- som er egnet til å påvirke kursen på de finansielle instrumentene eller tilknyttede finansielle derivater merkbart dersom opplysningene blir offentliggjort.

Det er gitt særskilte definisjoner av innsideinformasjon for varederivater, utslippskvoter og auksjonsprodukter basert på utslippskvoter i MAR artikkel 7 nr. 1 bokstav b og c.

Ansatte vil for eksempel kunne inneha innsideinformasjon i forbindelse med statens kjøp eller salg av aksjeposter, budsjettarbeid, forhandlinger om markedsadgang eller tollsatser med fremmede stater eller flernasjonale organisasjoner, fastleggelse av rammevilkår for en spesiell næring eller for næringslivet generelt, eller ved behandling av enkeltvedtak av betydning for de aktuelle foretak, for eksempel konsesjonsvedtak, tillatelser, avslag på tillatelser, eller prosessbeslutninger i tilknytning til slike vedtak.

Ansatte kan *motta* innsideinformasjon fra utstedere i forbindelse med sitt arbeid, og forvaltningen kan selv *generere* innsideinformasjon gjennom for eksempel avgjørelser som treffes. Etter MAR artikkel 7 nr.3 gjelder også at «mellomliggende trinn i en prosess bestående av flere trinn skal anses som innsideinformasjon dersom det i seg selv oppfyller kriteriene for innsideinformasjon». Informasjon om en *innstilling til et vedtak* kan derfor i prinsippet anses som innsideinformasjon, i seg selv eller som en opplysning som gjør det rimelig å forvente et endelig vedtak av et gitt (børssensitivt) innhold.

¹ <https://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/norwegian/n32014R0596.pdf>

² <https://www.finanstilsynet.no/regelverk/markedsatferd/>

Det opplyses normalt at det er innsideinformasjon når slik informasjon deles i møter eller i arbeidet for øvrig i regjeringen, ved Statsministerens kontor eller i departementene. Ansatte er likevel selv pliktig til å overholde reglene for håndtering av innsideinformasjon de mottar eller på annen måte blir kjent med. Dersom en ansatt mistenker å ha mottatt innsideinformasjon fra andre i regjeringen, ved Statsministerens kontor, i departementet eller en tredjepart, skal man selv gi beskjed til den som håndterer innsideinformasjonen i den aktuelle saken og føres på innsideliste. Dette gjelder enten den ansatte mottar eller blir kjent med innsideinformasjon skriftlig, eller muntlig gjennom deltakelse i eller tilrettelegging for et møte eller annet fora hvor slik informasjon deles, internt eller eksternt. For en mer detaljert innføring i vilkårene for at noe anses som innsideinformasjon, kan en søke veiledning på Finanstilsynets temasider om markedsmissbruksforordningen.³

4. Handels- og rådgivningsforbud

Den som besitter innsideinformasjon, har ikke lov til å utnytte denne ved direkte eller indirekte, for egen eller tredjeparts regning, å erverve eller avhende, trekke eller endre en allerede plassert ordre i finansielle instrumenter som informasjonen vedrører (innsidehandel). Forsøk rammes også av forbudet.

Den som besitter innsideinformasjon, har heller ikke lov til å rådgi eller tilskynde andre til å foreta handlinger som beskrevet ovenfor. En kan straffes uavhengig av om mottaker av rådet faktisk følger rådet.

Råd om å avstå fra en handel omfattes ikke eksplisitt av ordlyden i MAR, men Finansdepartementet har lagt til grunn i forarbeidene til loven at en slik handling vil kunne omfattes av forbudet mot spredning av innsideinformasjon (se punkt 5 nedenfor).

Handels- og rådgivningsforbudet gjelder enhver som har innsideinformasjon, uavhengig av hvordan vedkommende har kommet i besittelse av informasjonen. Også den som blir tilskyndet eller anbefalt å foreta en handel eller til å endre eller trekke en plassert ordre, rammes av forbudet og har ikke anledning til å følge tilskyndelsen (eksempelvis et råd om å kjøpe en aksje), dersom han eller hun vet eller burde vite at anbefalingen eller tilskyndelsen var basert på innsideinformasjon.

I forarbeidene til verdipapirhandeloven er det lagt til grunn at å handle i motsatt retning av det innsideinformasjonen tilsier, ikke omfattes av forbudet. Det er utarbeidet en egen veiledning fra Finanstilsynet om håndtering av ordresituasjoner⁴.

5. Taushetsplikt og tilbørlig informasjonshåndtering

Ansatte som har innsideinformasjon er omfattet av MAR artikkel 14 bokstav c) som forbyr ulovlig spredning av innsideinformasjon. Etter MAR artikkel 10 nr. 1 foreligger ulovlig spredning av innsideinformasjon når en sprer informasjonen til en annen person, med mindre spredningen skjer som ledd i den normale utøvelsen av vedkommendes arbeid, yrke eller forpliktelser. Et av hensynene bak regelen er å holde kretsen med kjennskap begrenset.

³ Se særlig <https://www.finanstilsynet.no/tilsyn/markedsatferd/forbud-mot-innsidehandel-og-tilskyndelse-til-innsidehandel/>

⁴ <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/aa9cf8448d044a94bad48da9d482accb/forbud-mot-innsidehandel--handtering-av-ordresituasjoner.pdf>

Ansatte som har innsideinformasjon, har altså som utgangspunkt en *taushetsplikt* om innsideinformasjon de blir kjent med, også overfor kolleger, og må vurdere konkret om informasjonsspredning til kolleger ell. er nødvendig i tjenesten. Mottakeren må ha et saklig og velbegrunnet behov for innsideinformasjon, for eksempel at det er nødvendig for regjeringens, Statsministerens kontors eller departementets interne saksbehandling. Ved vurderingen av om en annen person er uvedkommende for innsideinformasjonen, er det ikke relevant at personen er underlagt lovbestemt taushetsplikt.

Dersom ansatte vurderer at det er nødvendig i arbeidet å dele innsideinformasjonen med andre i regjeringen, ved Statsministerens kontor eller departementet, skal den ansatte både opplyse vedkommende om at hun mottar innsideinformasjon og gi beskjed til ansvarlig saksbehandler om at vedkommende har fått innsideinformasjonen.

Innsideinformasjon kan ikke spres til nærstående, siden de regnes som uvedkommende.

Etter MAR artikkel 10 nr. 2 regnes videreformidling av anbefalinger eller tilskyndelser som nevnt i artikkel 8 nr. 2, også som ulovlig spredning av innsideinformasjon dersom vedkommende som sprer anbefalingen eller tilskyndelsen, vet eller burde vite at den baserer seg på innsideinformasjon.

I Prop. 96 LS (2018-2019) punkt 6.5.5 uttaler Finansdepartementet følgende om uttrykket «spredning» av innsideinformasjon:

Når det gjelder betydningen av uttrykket spredning av innsideinformasjon (eng. disclosure) bemerker departementet at begrepet også omfatter unnlater og passivitet, herunder spredning som følge av at dokumenter er gjenglemt, at tilgangen til dokumentene i saksbehandlingssystemet ikke er forsvarlig skjermet etc. Uttrykket omfatter også situasjoner der informasjon gis eller søkes gitt til kun én annen person.

Forbudet mot ulovlig spredning gjelder både fysiske og juridiske personer, og omfatter enhver som besitter innsideinformasjon, herunder personer som tilfeldigvis kommer i besittelse av innsideinformasjon.

Reglene om innsideinformasjon gjelder normalt frem til den relevante informasjonen er gjort offentlig tilgjengelig eller blir alminnelig kjent i markedet, eller ikke lenger har aktualitet. Nærmere informasjon om dette kan gis av den som fører innsidelister. Normalt er dette fagdepartementet som er ansvarlig for saken. Hvis informasjonen er gitt i forbindelse med regjeringsbehandling av saken, kan ansvarlig for saken i Innenriksavdelingen ved Statsministerens kontor også gi veiledning.

6. Bindingstid ved kjøp av aksjer og obligasjoner

Det gjelder en bindingstid på tre måneder når ansatte kjøper aksjer eller obligasjoner utstedt av norsk foretak eller annet foretak notert på norsk regulert marked. Med bindingstid menes perioden man må eie aksjene før man kan selge dem igjen. Bindingstiden gjelder ikke for norske stats- og statsgaranterte obligasjoner.

Bindingstiden kan fravikes i særlige tilfeller. Dispensasjonssøknad avgjøres av ekspedisjonssjefen i Administrativ og konstitusjonell avdeling for ansatte ved Statsministerens kontor og av stabssjefen ved Statsministerens kontor for politisk ledelse ved Statsministerens kontor og i departementene.

Finansielle instrumenter som er anskaffet før ansettelsesforholdet ved Statsministerens kontor eller tiltredelsen i politisk ledelse omfattes ikke av reglene om tre måneders bindingstid. Det forventes like fullt særlig aktsomhet ved salg av slike finansielle instrumenter.

7. Tidsbegrensede handleforbud

Regjeringsråden kan i særlige tilfeller nedlegge helt eller delvis forbud mot at ansatte ved Statsministerens kontor, for en tidsbegrenset periode, handler i finansielle instrumenter. Stabssjefen ved Statsministerens kontor kan nedlegge tilsvarende helt eller delvis forbud for politisk ledelse ved Statsministerens kontor og i departementene.

Forbud kan nedlegges dersom behandlingen av enkeltsaker, informasjonstilgangen til regjeringen, Statsministerens kontor eller departementene eller lignende forhold medfører at handel i slike instrumenter er egnet til å svekke tilliten til regjeringen, Statsministerens kontors og/eller departementenes integritet eller omdømme.

8. Melding om eierskap og handel i finansielle instrumenter

Ved tiltredelse skal ansatte melde fra om innehav av alle finansielle instrumenter med verdi over NOK 20 000, andeler i verdipapirfond der beløpet per forvaltningsselskap overstiger NOK 300 000 og kundeforhold med finansinstitusjoner der kundeforholdet må regnes som inngått på særlig gunstige betingelser.

Ansatte skal fortløpende melde fra om erverv og avhendelse av finansielle instrumenter for beløp over NOK 20 000, og etablering av kundeforhold i finansinstitusjoner på vilkår som nevnt over. Den ansatte skal også melde fra om erverv eller avhendelse av andeler i verdipapirfond der beløpet per forvaltningsselskap overstiger NOK 300 000, samt senere erverv som overstiger NOK 100 000 per forvaltningsselskap. Som erverv og avhendelse regnes transaksjoner som foretas for egen regning, i eget navn eller på vegne av mindreårige barn.

For ansatte og politisk ledelse ved Statsministerens kontor sendes melding omgående til ekspedisjonssjefen i Administrativ og konstitusjonell avdeling. For politisk ledelse i departementene sendes meldingen til departementsråden i det aktuelle departementet. Meldingen skal inneholde opplysninger om transaksjonstype, tidspunkt, type, pris, art og volumet av de finansielle instrumentene, samt om beholdning etter transaksjonen. Meldingen behandles på linje med andre personalopplysninger og arkiveres på den ansattes personalmappe.

9. Særlig om nærstående handel med finansielle instrumenter

Med nærstående menes en ektefelle eller en person som anses som likestilt med ektefelle, og mindreårige barn man selv eller samboer forsørger. Også selskap hvor den ansatte selv eller noen nærstående alene eller sammen har bestemmende innflytelse eller økonomiske interesser omfattes. Fullstendig oversikt over hvem som regnes som nærstående finnes i [verdipapirhandelloven § 2-5](#).

Nærstående står rettslig sett fritt til å handle med finansielle instrumenter. Nærstående av ansatte vurderes i utgangspunktet på selvstendig grunnlag, men etter omstendighetene kan det oppstå mistanke om at ektefelle eller annen nærstående har mottatt insideinformasjon, eller handler på vegne av ansatte som har slik informasjon.

Uavhengig av de rettslige rammene i verdipapirhandelloven kan slike transaksjoner, etter forholdene, derfor være egnet til å svekke tilliten til den ansatte eller til regjeringens, Statsministerens kontors eller departementets integritet eller omdømme. Ansatte oppfordres

derfor, i lys av sin stilling, arbeidsoppgaver og informasjonstilgang, til å være særlig oppmerksom på utfordringene og begrensningene nærstående transaksjoner kan medføre. Nærstående til ansatte med ledende stillinger bør utvise en betydelig grad av aktsomhet ved disposisjoner i verdipapirmarkedet. Ansatte med nærstående som har en betydelig aktivitet i verdipapirmarkedet, oppfordres til å orientere sin nærmeste leder om dette.

Nærstående regnes som uvedkommende når det gjelder ansattes adgang til å spre innsideinformasjon. Taushetsplikten om innsideinformasjon gjelder derfor også overfor nærstående. Forbudet mot misbruk av innsideinformasjon omfatter også tilfeller hvor ansattes handel av finansielle instrumenter skjer indirekte, for eksempel gjennom bruk av nærstående.